

Marta Gawlik

"Szkice językoznawczo-prasoznawcze", Wojciech Kajtoch, Kraków 2016 : [recenzja]

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 2 (25), 177-179

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Marta Gawlik

Zakład Kultury Czytelniczej i Informacyjnej
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach
e-mail: marta.gawlik82@gmail.com

Szkice językoznawczo-prasoznawcze / Wojciech Kajtoch. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, cop. 2016. – 286, [1] s. : il. ; 24 cm. – ISBN 978-83-233-4095-9

Szkice językoznawczo-prasoznawcze to publikacja autorstwa Wojciecha Kajtocha związanego z Instytutem Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz redaktora naczelnego „Zeszytów Prasoznawczych”. Książka, wydana w 2016 r. przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, liczy 286 stron i jest pozycją zawierającą publikacje autora z lat 1997–2013, które na potrzeby książki odpowiednio uzupełniono i przeredagowano. Publikacje te pochodzą m.in. z czasopism: „Dykcja. Pismo Literacko-Artystyczne” (Kajtoch, 1997), „Zeszyty Prasoznawcze” (Kajtoch, 1998) oraz opracowań: *Media a edukacja* (Kajtoch, 2000a), *Kultura wobec kręgów tożsamości* (Kajtoch, 2000b) i innych. Scalenie wielu tekstów w jednym miejscu daje w rezultacie przegląd obszernego zakresu badawczego obejmującego zagadnienia prasoznawcze, językoznawcze i kulturowe.

Książka została podzielona na dwie części: *O języku i prasie subkultur młodzieżowych lat dziewięćdziesiątych XX wieku* oraz *Jeszcze o prasie i jej języku*. W części pierwszej znajduje się 7 podrozdziałów, w których autor dokonał analizy zawartości pism subkultur metalowców, punków, graczy komputerowych oraz literackich czasopism alternatywnych na podstawie 227 tekstów prozatorskich opublikowanych na łamach 16 niszowych czasopism literackich, np.: „A to ci dopiero...” (Tychy), „Opiekun. Magazyn Legend Polskiego Piśmiennictwa”, „Raj Głupców” (Gliwice), „Wolny Ptak” (Piastów), „Żaden” (Szczawno-Zdrój), w których publikowali autorzy urodzeni po 1965 r.

lub młodszy. Ponadto, inspirując się artykułem Walerego Pisarka *Słownictwo oceniające w recenzjach*, W. Kajtoch przeanalizował około 120 recenzji muzycznych z 10 zinów dedykowanych „metalom” (np. „ApologyZine”, „The HauntedZine”, „Xmyster Mag.” czy „Reincarnation Mag.”) oraz ponad 100 recenzji zamieszczonych w 5 pismach dla graczy komputerowych (np. „Gambler”, „PC Gamer po Polsku”, „Świat Gier Komputerowych”). Zwrócił uwagę na przejawy humoru w zinach punkowych i anarchistycznych (np. „Bunkier. Punk Zine – Lębork”, „Gzum i Łomiarz. Punk Zine” czy „Mać Pariadka. Anarchistyczny Magazyn Autorów”). Omówił poszczególne elementy leksykalne oraz podał frekwencję określonych wyrazów, odtwarzając w ten sposób językowy obraz wybranych subkultur lat dziewięćdziesiątych. Określił również cele i wartości, jakimi mogła kierować się ówczesna młodzież.

W drugiej części publikacji W. Kajtoch zbadał 6 popularnych czasopism młodzieżowych lat dziewięćdziesiątych XX w. Były to: „Bravo”, „Droga. Tygodnik Młodzieży Katolickiej”, „Dziewczyna taka jak ty!”, „Jestem. Magazyn PCK”, „Machina. Najlepszy Magazyn Popkulturalny” i „Popcorn. Magazyn dla Młodzieży”. Przedmiotem jego zainteresowania był język tekstów drukowanych w wymienionych czasopismach, z uwzględnieniem błędów (fleksyjnych, słowotwórczych, leksykalnych, składniowych, frazeologicznych, szyku), stylistyki (stylów tematycznych, anglicyzmów, sztamper i innych), językowych strategii perswazji wykorzystywanych przez redakcje czasopism. Podobnie jak w części pierwszej, zaprezentował dane statystyczne dotyczące najczęściej używanych leksemów w powyższych tytułach, a także w 6 numerach „Płomyka” i „Świata Młodych”. Obliczenia te posłużyły mu do ukazania zmian obejmujących wartości kulturalne, rodzinne czy etyczne, zachodzących na przestrzeni 70 lat w modelach życia.

Autor w swojej książce poruszył także zagadnienia prasy studenckiej lat osiemdziesiątych XX w., a konkretnie przybliżył dynamikę rozwoju tych periodyków, przedstawił profile wybranych pism oraz przeanalizował budowę ich tytułów. Ponadto zbadał 2115 nagłówków dwóch tabloidowych pism, „Faktu” i „Super Expressu”. Wskazał używane w publicystyce środki perswazyjne, przywołując liczne przykłady opatrzone komentarzem. Nie pominął również danych o frekwencji wyrazów pojawiających się w tabloidach i porównał stopień adekwatności nagłówka do treści materiału. Dużo miejsca w książce zajmują rozważania, w których badacz stara się odpowiedzieć na pytanie: Jak badać literaturę popularną?. Redaktor naczelny „Zeszytów Prasoznawczych” przedstawia paradygmaty naukowe, ich wykorzystywanie, a także omawia jedną z metod – analizę zawartości.

Tematyka recenzowanej książki nie cieszy się dużą popularnością wśród badaczy, co potwierdzają wyniki uzyskane z baz Biblioteki Narodowej. Językowej analizie czasopism młodzieżowych po 1989 r. podjęły się także Izabela Domaciuk, Ewa Kapela czy Małgorzata Karwatowska. *Szkice językoznawczo-prasoznawcze* nie tylko wzbogacają dotychczasowe badania językoznawcze w tym zakresie, ale także dostarczają informacji o sposobach komunikowania się młodego pokolenia. Odbiorcami tej publikacji mogą być filologowie (językoznawcy), prasoznawcy, socjologowie oraz inne osoby zainteresowane tą tematyką.

Literatura

- Kajtoch, W. (1997). Obok „bruLionu” – tematy i prądy najmłodszej prozy polskiej. *Dykcja. Pismo Literacko-Artystyczne*, (3/4), 79–102.
- Kajtoch, W. (1998). Kogo wychowują czasopisma dla miłośników gier komputerowych: (o wartościowaniu w recenzjach i opisach). *Zeszyty Prasoznawcze*, (1/2), 7–20.
- Kajtoch, W. (2000a). Fan i idol w „Bravo”. O pewnych wzorcach zachowań. W: W. Strykowski (red.), *Media a edukacja: III Międzynarodowa Konferencja [Poznań, 8–11 kwietnia 2000 r.]* (s. 145–156). Poznań: eMPi2.
- Kajtoch, W. (2000b). Rola języka w kształtowaniu poczucia tożsamości subkultur młodzieżowych. W: T. Kostyrko, T. Zgółka (red.), *Kultura wobec kręgów tożsamości. Materiały konferencji przedkongresowej. Poznań 19–21 października 2000* (s. 215–228). Poznań, Wrocław: Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne.